

ИУТИК

„Sütik”

E. LENDERI GYMNAASIUMI ÖPPURAJAKIRI

Nr. 1

November

1937

SISU.

1. Saateks **
2. Kooli juubeliks Maimu Treier
3. Pühendus Maret Kapp
4. Ma kõnnin mööda muistset koolirada Vilma Loo
5. Ja mõte sai sõnaks Valda Aaviste
6. Kodurand Ursula Freimann
7. Üks meist Ursula Peks
8. Sügis Silvia Airik
9. Mälestus südasuvisest pühapäevast Vilma Loo
10. Mida arvata diletandist Asta Liik
11. Aguli-Mann S. Volberg
12. Kirjandusõhtu arvustus M. O.
13. Teateid.

Saateks.

Alustades käesoleva numbriga „Sütiku“ uut aastakäiku, tahame jätkata kevadel pooleli jäänud tööd: õhutada õpilasperet omaloomingule.

Endine toimetuse, millest kaalukam osa kuulus eelmisse lendu, tegi kooli noore ajakirja juures esimese raske töö — aitas talle jalad alla. Meie ülesandeks olgu „Sütiku“ sisu väärtuslikumaks muutmine, talle soojema poolehoiu ja suurema leviku võitmine!

Et seda teostada, vajame kõikide õpilaste abi, suuremat huvi ja armastust asja vastu ja kaastööd, kaastööd ja veel kord kaastööd! On see ju terve õpilaspere ettevõtte — mitte üksnes toimetuse üritus! „Sütikus“ avaldatava kvaliteedi tõstmiseks vajame rohkem kaastööd et teostada valikut, mis praegusel korral pea võimatu — tuleb enamvähem leppida nende kirjutustega, mis on tehtud nn. „tellimise peale“.

„Sütikugi“ juures on kaastööde hankimise hõlbustamiseks läbi viidud uuendusi. Nimelt ei ilmu ajakiri enam kord kuus, vaid kaks korda semestris. Ka on

ajakirjale muretsesetud kirjast, kuhu kaastöid esialgu anonüümselt panna võib. Alles siis, kui on selgunud, millised kirjutused avaldatakse, tuleb nende autoreil oma nime toimetusele teatavaks teha.

Ja mis vast kõige tähtsam: „Sütik“ on leidnud omale seljatõe vastasutatud kirjandusringi näol. Kirjandushuvilised võivad nüüd vabalt koos käia, et ühiseid sihte taotella, teadmisi laiendada, mõtlemist teritada ja aktuaalsete probleemide üle vaielda.

Nii siis kooliõed, osutagem enam tähelepanu ja elavat huvi kirjandusringi ja „Sütiku“ vastu, olgem aktiivsed, nagu see sobib noortele optimistidele, tegelgem enam vaimukultuuriga — see on võti, mis avab ukseid sügavale, kaunile ja tõelisele elule.

Meie omalt poolt, olles rikastunud noorte jõududega, püüame anda oma maksimumi.

Soovime kõikidele töötahet ja tööjõudu!

„Sütiku“ toimetuse.

Kooli juubeliks.

MAIMU TREIER I kk. kl.

Aastad ruttu mööda läevad,
kätte jõuab vanadus.
Nii ka koolil aastad läevad,
kätte jõudmas aasta uus.

Lapsed palju saanud tarkust,
meie koolist kindlasti.
Tulid kooli nõdrukesed,
läksid välja suurtena.

Täna on meil kätte jõudnud
kooli sünnipäev ja juubel.
Täna soovime tal edu,
palju, palju õnne veel!

Pühendus.

Sääl ta seisab — kõrge ja valge ja uhke — meie kool.

Ja suursuguses kestas ülev vaim. Vaim, mis on oleskelnud juba aastakümneid, siis kui polnud veel uhket kesta.

Kõigepealt oli vaim.

Valitses ja organiseeris inetumates kodades, madalamates majades. Ja vaim murdis ainelised raskused, vaim valis endale väärrika koja.

Vaim jaguneb.

Jaguneb nende tuhandete vahel, kes temast juba osa on saanud, kes praegu ja veel tulevikus saavad.

Ent jagunemise tulemus — vaimu kasv.

Ta kasvab määratujõudseks, hiiglaslikuks. Heljub ümber koolimaja, heljub andjate ja võtjate vahel.

Meie võtame vastu vaimu.

Võtame vastu niikaua, kui oleme ise võimelised andma.

Mitukümmend aastat on rida noori siit väljunud varustatud noorusejõuga, teadmistega ja suure elutahtega.

Ja kui vahest raske on olla julge eluks, kui kaob vaimutugevus, mõtlevad nad ainult sellele:

Sääl ta seisab — kõrge ja valge ja uhke — meie kool.

Ja suursuguses kestas ülev ja jõurikas vaim.

Maret Kapp.

Ma kõnnin mööda muistset koolirada.

Vilma Loo, I g. kl.

Ma kõnnin mööda muistset koolirada, ning mõtted uitvad ringi nooruses. On nagu möödunud aastaid mitusada, kõik siiski mees veel kui eiline.

Seal vana paju kraavi kaldal seisis, kust kopli nurgalt pöördub rohtund tee, mis juhib viltuvajund maja juurde — see koolitareks olnd kord minule.

Näe, aknaluuk on vajund ripakile, see tollal juba veidi logises. Ka uks on avat tuulesellidele, kes vilistavad õlgse katuses.

Laes segamatult ämblik niite tõmbab, neid seinast seina hoolikalt ta veab. Mu pilk täis mälestusi taret embab. Sa, vana ämblik, kõiki nagu tead!

Kas mäletad veel, vana ämblik seda, kui tare lapsi oli tulvil täis, ning oma valgeks värvit pinkidega ta suur ning avar kõigile siis näis.

Ja seda ka, sa ämblik igivana, veel seda peaksid mäletama sa, kuis väikse linalaka tüdrukuna siin teiste hulgas jooksin ringi ma.

Nüüd sellest ajast palju aastaid juba on sammund pikka igaviku teed. Nii väikseks, tuhmiks jäänud koolituba, tal ainsaks ehteks hõbeniidist keed.

Läen koju mööda muistset koolirada, veel mõtted uitvad ringi nooruses. Ja möödugu või aastaid mitusada, mul koolipõlv ei iial unune.

Ja mõte sai sõnaks...

Valda Aaviste.

Käsi käes lähevad nad mööda nõmme- teed — noor tütarlaps ja noor mees. Vai- kus lasub hilissuvisel nõmmel, vaikivad noored inimesed. Vahetevahel jääb jalg kanarbikupuhmisse takerdama, silm peatub varajasel punetaval pohlakobar- ral. Aga ikka edasi viib neid kahte nende tee, nende sihitu tee. Pikapeale seltsib kanarbikuga valgetüveline sookask, pih- lakas seisab tagasihoidlikult teest eemal. Kaugemal, kuhu suundub nõmme tee, si- rutuvad saledad kuused kõrgusse. Edasi lähevad noored inimesed, sammuvad vai- kides, kuni jõuavad saledate kuuskedeni, seal istuvad väsinult vaevaltkuuldava kergendusohkega kannule. Kanarbikule heidab päike eredaid, heledaid lai- ke — lai- ke korrapäratuid, mitmekesiseid, ikka

vahelduva ja muutuva kujuga. Eemal libistub orav alla mööda puutüve, lippab kergejalgselt üle pehme sambla ja peitub okste varju. Vaatab siis uudishimuli- kult kannul istujaid, unustab selle otse- kohe ja jääb tegevusetult istuma. Kas ei kukkunud käbi nõrga matsuga samblale? Muidu on ümberringi kõik täiesti hääle- tu, ka noored inimesed vaikivad.

Pilv libistub päikese ette, silmapil- guks muutub metsaalune süngeks, kanar- biku ere violet laikude kuldkollane ton ja metsa sügav rohelus — kõik see sulab ühte halli varjundisse. Pilv möödub, jätkab oma rännakut, kuni lõ- puks laguneb valgeiks kiudeks ja kaob hoopiski. Pilve kaaslane, osavaim puri- lendur — kanakull, kaob silmapiirilt.

Kanarbik aga hajutab mesimagusat loikustegevat lõhna. Laigud violetsel pinnal muutuvad pikemaks ja tõsisemaks, kaotavad oma ereduse ja riietuvad tagasihoidlikku tume-kollasesse. Mida küll mõtlevad need pikenevad laiugud, mida lind, kes hetkeks laskub kuuse alumisele oksale, laseb kuuldavaks saada oma tavalise trilleri ja tulise kiiruga minema ruttab, mida mõtlevad noored inimesed — mida? Kuid kas nad üldse millelegi mõtlevad?

Tütarlaps toetub peaga vastu puutüve, ta suunurgad tõmblevad kergelt,

silmades mingi uuriv ilme ja varbad vastamisi asendisse ununenud. Ei tea, miks vaikib ta kaaslane alati. Kas ta ka täna ei ütle talle ühtki sõna? Või ütleb? Kui jaa, mida siis? Mis võiks olla selle pika vaikimise tulemuseks? Vaikus kestab. Laigud violetsel kanarbikul muutuvad vormituiks pikiks räbalaiks. Siis lõpuks saavad noormehe mõtted endale kuju, muutuvad sõnuks, mis raskelt lõikavad lõhnast küllastunud õhku ja langevad lõpuks vormituile laigele: „Preili, kas teate, ma tapan kärkseid bensiiniga.“

Kodurand.

URSULA FREIMANN, I g. kl.

Ma armastan me kodu vaiket randa.

Ta ääres männioksad kiiguvad.

*Ma tahan mõtetele vaba voli anda,
nad tihti unenäos sinna liiguvad.*

*Seal palju laevu väikseid suuri olen näinud
ja purji valgeid keset laineid kiikumas.*

On virvekseid ja suuri vooge kaldal käinud.

Ma olin näkina ta liivalt viipamas.

*Ta kohinat ma praegugi veel tajun,
kui hetkeks julgen silmi sulgeda
ma tihti mõtteis unes sinna vajun.*

Kas on sest tõesti möödunud igavikku,

Kas polnudki see alles eilne päev?

See ammu möödas, tuule häältas

vaid tundub minevikku.

Üks meist.

Ursula Peks.

Gong.

See pealelõunane lamamine sanatooriumis oli äärmiselt tüütav, vaevav ja väsitav.

Pääsin nagu kammitsast, tõustes lamamistoolilt. Kõik teised olid vaiksed, vaatasid üksteisele nagu vabandades millegi pärast. Toast lahkuda oli vastumeelne, sest tundus, et ukse avamisel avaldub midagi koledat, rasket, painajalikku.

Ka mina kuulsin enne lamamise algust kaugemalt kostvaid oigeid, millede eest põgenesin tupp ja matsin pea padjusse. Aga oiged muutusid tugevamateks ja tungisid ikka minuni.

Teadsin, kes vaevleb all neljateistkümneandas toas juba mitmendat päeva, aga kunagi polnud ta kannatused veel nii suured kui täna. See oli Eero, suur ja tugev noormees, kes oli tulnud siia alles hiljuti. Ta polnudki nii väga haige, aga ta oli röntgeniläbivalgustusel käies külmetanud ja nüüd — pidi ta su-

rema. Teadsin seda kindlasti, kui algas oigamine. Ei, teadsin seda juba ammu, mitme päeva eest, kui käisin Eerot külastamas ja kui ta lausus mulle: „Oled õnnelik!“ Ta ei saanud rohkem ütelda, sest juba siis olid tal iga väiksemgi liigutuse või sõna juures kohutavad valud.

Sel õhtul palvetasin, et Eero jääks ellu. Mina, kes ma kunagi pole uskunud, pole käinud kirikus ega ka kunagi enne pole palvetanud, palvetasin. Aga see ei aidanud, kuigi uskusin siis, uskusin jumalat siirasti ja tugevalt.

Oigamine lõppes umbes poole tunni pärast ja peale seda kuuldus koridoril jooksmist ja rataste klõbinat vastu kivi-parketti. Nüüd teadsime kõik — see oli raam, ja Eero, kes oli olnud nii noor ja nii tugev, sõidutati sellel surnute tupp.

Oli raske astuda välja oma toast, käia samal põrandal, kus oli liikunud raam Eero surnukehaga. Vastutulijad vaikisid, kõigil paistis silmist hirm. Hirm saatuse

ees. Kes teab? Igaüks tundis oma elu needust, igaüks teadis, et ka tema on paratamatult haige. Kui kaua veel, ja temagi peab jätma selle nii armsa, armsa maailma?

Ma ei suutnud liikuda selles rõhuv ja masendav õhkkonnas, mu pea valutab ja mul oli halb. Riietusin kiiresti ja läksin välja. Päike paistis veel nõrgasti puude vahelt ja lumi krigises nukrasti mu jalgade all. Läksin metsa, astudes õige ruttu; põgenesin nagu millegi eest. See miski aga järgnes mulle siiski ja tegi mind ääretult kurvaks.

Seisatasin viimaks ja toetasin end vastu suurt kuuske. Nüüd alles hakkasid pisarad voolama, vaikselt pikkamisi. Ma ei tea, kui kaua nutsin, kuid viimaks rahunesin ja pisarad raugesid. Murdsin kuuselt väikese oksa ja sammusin sanatooriumi valendava hoone poole. Oli juba hämarik, kui astusin üle surnutoa läve. Panin kuuseoksa Eero kangete vahakollaste sõrmede vahele ja silitasin ta sirgeid heledaid juukseid. Ma ei nutnud enam, rahulikult väljusin ja asusin jälle lamama, igapäevaselt ja häirimatult.

Sügis.

SILVIA AIRIK, I kk. kl.

Tuul ulub, vihma tibab hallist taevast,
Kask koltund lehti maha pudistab.
Ei paista päike enam sinitaevast,
tamm nukralt oma habet tudistab.

On möödunud suvi päiksepaisteline,
nüüd sügise on pääsend võimule.
Ei paista päike enam sinitaevast,
Ei sahise kask laulu minule.

Mälestus südasuvisest pühapäevast.

Vilma Loo, I g. kl.

Kogu looduses on seisak, millest hoovab rahu ja pühalikkust. Silm ei taba ühtki liikuvat olevust aruheinamaa väikesel sõõritaalisel lagendikul. Põlised kuused sirutavad vaikes harduses oma latvu vastu sinitaevale, noored arukased on laskunud longu, otsekui palves. Kastehein koos arulilledega on liikumatu, ainult värihein raputab oma käharat pead. Vallatu tuul on end peitnud sügavasse tihnikusse, et oma rahutusega mitte häirida looduse palvetunni rahu.

Pühalik tardunud vaikus valitseb kogu aru-
lagendikul, sealt levib ta ümbritsevasse met-
sa, sundides igaüht ühinema looduse üleva
palvetunniga. Ka mina peatun, suutmata min-
na edasi. Nõjatun vastu lõhenenud kuusetüve,
käes kimp põldlilli, teises paar kasteheina kõrt.
Nii möödub minut looduse tardunud vaiku-
ses, möödub teine, möödub tund...

Äkki kilkab eemal metsatalus koer, häiritud on pühaliku tunni rahu. Tuul lippab välja oma peiduurkast, raputab kuuskede latvu, tä-

hiseks, et möödunud on looduse palvetund, möödunud on see südasvine pühapäev.

Möödunud on suvi, on udune novembrikuu õhtupoolik. Üksteise järele süttivad tänavalaternad. Kolletunud lehti langeb värisedes puiestiku porisse. On sügis..

Udune novembrikuu õhtu. Istun nagiseval pingil. Inimtühjal puisteel. Raagus kastanite otsast langeb viimseid koltunud lehti tänavaporisse. Iga üksik langeb aeglaselt, värisedes, nagu vastumeelselt, kuni vaikse naksatusega puutub kokku sügisese poriga. Iga üksik on nagu lehekülg, mis armutult kärjastatud välja suve mälestusraamatust ja heidetud porisse sõnadega: „Pole enam suve, ärgu olgu enam mälestusi temast!“

Kuid siiski leidub mälestusi suvest. Pole

küll midagi siin raagus, inimtühjal puisteel, mis meenutaks suve, kuid on hääli minu südames, mis helisevad ainult suvele. Nad helisevad kord rõõmsalt, samas kurvalt; lauldes hümne suvele, igatsedes tagasi suve.

Kuid on saabunud sügis, mis takistab suve taas kordumast. Kuid pole tarviski, et korduks kogu suvi, korduks vaid üks päev suvest, tooks juba seegi tagasi suve mu südamesse. Oh, tuleks tagasi see südasvine pühapäev, mil taevas oli sinisem kui kunagi varem, päike hiilgavam kui ta olnud möödunud suvedel. Korduks vaid ükski tund sest südasvisest pühapäevast, juba see üks tund oleks suuteline tooma tagasi suve mu südamesse.

Soovin, soovin, et korduks see rahu ja vaikuse pühalik tund sel südasvisel pühapäeval.

Mida arvata diletandist.

Asta Liik, I gümn. kl.

Diletant on tavalise mõiste järgi inimene, kes oma lõbuks harrastab kunsti, teadust, sporti või mõnda muud ala ja suhtub asjasse pealiskaudselt. Diletantism on väga laiaulatuslik. Ta hõlmab terve rea mitmesuguseid mõisteid ja olemusi. Igale inimesel, eriti kultuurinimesele on omane mingi kalduvus teatavale harrastusele; üks tegeleb vaimsel, teine füüsilisel alal. Diletant võib sageli olla positiivsem kutseisest tegelasest. Viimast tüüpi esindavad vastuvaidlematult isikud, kes ainult istuvad kohvikus ja kujutavad endast literaate ja kunstikriitikuid, või jälle niisugused isikud, nagu seda on mõned rahatuasad, kes istudes soojal kohal armastavad seltskonnas hiilata välise prestiižiga, teeseldes kõikeadmist ja pädevust päevakorras seisvates küsimustes. Kindlasti ei oma niisugused inimesed mingit väärtust. Teeseldes asjatundmist, oskavad nad tihti eriteadlasi segadusse viia.

Kuigi diletant näib „diletantlikult“ võttes enam negatiivseks, võib tas olla veel enam positiivsus. Kahtlemata omavad suure väärtuse inimesed, kes on diletandid huvist, ilma mingisuguse tagamõtteta. Säärane inimene pühendab kogu oma aja, mis tal tema igapäevast kutsetööst üle jääb, oma lemmikharrastusele. Ta tunneb huvi selle töö vastu, andub sellele. Ta hakkab vastaval alal töötama, uurima, ta teadmised täienevad päev-päevalt ja ta võib kindlasti koolitatud eriala-

mehe üle trumbata. Loomulikult peavad kunstialal tegelevad diletandid vastavad eeldused olema, siin ei aita paljas huvi midagi. Nendeks eeldusteks on kas füüsilised võimed või loov and. Sest mida saavutaks muusikaharrastaja ilma hääle ja hea kuulmiseta või kunstnik-kirjanik ilma sellekohase vaimse talendita?

Aga kui palju võib igapäevasest elust näiteid tuua, kui palju on põhjapaneva tähtsusega leiutisi ja suursaavutusi kõigilt aladelt, sõnas ja pildis meile pärandanud inimesed, kel puudub vastav kooliharidus. Heaks näiteks oleks siin kas või Vilsandi lindudesaare küniga kapten Thom'i suur huvi lindude vastu. Kas omaksime temata nii suurt ja teadusliku tähtsusega lindudekogut? Kindlasti ei. Aga nii saime elukutselisel tuleturniülemast suure teadlase oma alal.

On väga palju juhtumeid, kus diletant, alles midagi saavutanud, oma kutsealalt huvialale siirdub ja elukutseliseks hakkab, näiteks lauljaks, näitlejaks, kirjanikuks, poliitikuks.

Igal juhul on diletantism tervitatud nähtuseks, kindlasti ületab tema positiivsus negatiivsus. Diletant võib samapalju saavutada kui eriteadlane, milleks alahinnata siis teda ja hoida tööst eemale, tööst, mille juures ta huvi, armastuse, püsivuse ja innuga töötab.

Mõtelgem kas või Palusalule, Keresele, las-kureile — kõik nad on ainult asjaarmastajad.

Aguli-Mann.

EMA JUTUSTUSE PÕHJAL.

S. Volberg, III-b kk. kl.

I.

Päike valgustas agulimajade aknaid. Varajane piimanaine kolistas oma käsivankriga mööda munakivisillutist. Peatus ühe maja ees, mis oli samasugune kui kõik teisedki agulimajad. Koputas uksele ja jäi ootama. Natukese aja pärast vaatas räpane naisterahvas aknast välja.

„Kas Peldöiti proual piima ka vaja on?“

„Ei, täna ma piima ei osta.“

„Juba mitu päeva ilma piimata.“

„Jah, kui raha ei ole, ega siis piima ei saa, aga homme tooge mulle küll.“

„Kui palju siis prouakesele läheks?“

„No tooge kolm liitrit, eks ma too siis Ohakalt juure.“

„Jah, jah, eks ma too siis,“ ütles eideke ja tatsus edasi läbi ärkava aguli.

Naine aga ei pugunud enam voodisse. Ta läks voodi juure, kus põigiti üle selle magasid kaltsudel viis last ja üks mees. Esimene voodis oli tütar Elfriide-Augustiine, kes läbi une kratsis oma pead, mis vist hirmsasti sügeles. Teisena paistis silma ümarik lapsenägu, mis unes naeratas. See oli paariaastane poeg Valfrid, ema silmatera ja perekonna pailaps. Tema kõrval puhkas väsimust Rosalinde-Fernanda, siis vanamees ja pojad Bernhard ja Villu. Need olid kõik tema perekonna liikmed, sa armas taevas, kui palju suid süüa tahtmas! Ja kui palju oli neid hauda varisenud.

Naine hakkas riietuma. Kõige all oli punane seelik, noorpõlve mälestus, siis tuli natuke lühem must seelik,

esimesil abieluaastail ostetud, ja kõige peal oli roheline ja kõige lühem seelik, mis ta oli mehe viimase palga eest muretsetanud. Olles oma toiminguga valmis, läks ta õue. Seal kohtas ta Pesu-Liisut, kes pesuköögi luku juures askeldas. Mann, nii oli naise nimi, astus ligemale ja küsis:

„No kust jälle täna see pesukoorem pesta tuuakse?“

„Eks ikka mu poja perekonna oma, näe, head inimesed, maksavad mulle rahagi selle eest. Rikka rahva asi, mis seal ütelda.“

„Eks ta ole, kust ma seda raha võtan, et nii palju pesu osta ja neid veel pesema hakata.“

„Jah, aga vaat' kus sakstel on.“

„Eks ma ju näinud, kui sa kaupmees Ohaka pesu pesid.“

Eidekeste juttu segas kohutav kisa. Peldöiti lapsed olid vahepeal üles tõusnud ja õue tulnud. Villu ja Bernhard olid Valfridi kaevu juurde tirinud ja karastada tahtnud. Põngerjas aga karjus kuis jaksas. Mann karjatas ahastuses:

„Villu, Bernard, mis te teete!“

Ja juba ruttaski appi oma silmaterale. Piinajad lasksid oma ohvri lahti ja töotasid talle südames kätte maksta. Nad kadusid kuuri taha nõu pidama. Valfrid aga läks emaga tuppä.

Toas oli vahepeal vanameeski enese üles ajanud. Ta söi parajasti laua ääres silku ja kartuleid, leiba kõrvale hammustades. Söömise lõpetanud, haaras ta oma mütsi ja hakkas tööle minema. Mann aga hoidis teda hõlmast ja küsis:

„Kas täna palka saab?“

„Saab küll,“ ühmas vanamees pahuralt.

„Et sa raha koju tood, või muidu ei ole sul elu!“

Niisuguste ähvarduste saatel läks mees tööle.

„Küllap on teised jälle kõrvale pugunud, ega nad tööd ei viitsi teha“ torises ja astus kuuri poole.

Kuuris kolistas natuke aega ja pani siis kisama:

„Oh teie viimased untsakud küll, mu tõrre prundi eest ära tõmmanud, no mis

II.

Mann ja Valfried hakkasid sööma. Villut ja Bernhardit ei olnud kuskil näha. Sõid siis kahekesi, see räpane naine ja jõmpsikas. Mann võttis vana kõrvata kruusi ja läks kuurist kalja tooma. Õuel vaatas ta ringi, aga ei leidnud oma poegi.

nad sellega ära teevad. Viimase on välja lasknud.“

Nii porisedes läks tühja jooginõuga tagasi ja viskas nõu kolinal nurka.

„Valfried, võta süngi alt mu tuhvliid välja!“

Torisedes pugus Valfried süngi alla ja saatis säält suure mürinaga välja ühe

vana plekkotsiku, ühe küünlajupi, lagunenud kampsoni ja puntra kaltse. Kõige viimati ilmusid siis lambanahast pastlad. Mann ajas pastlad jalga ja kadus hoovi.

„Läheme välja!“ hüüdis ta Valfridile. See tormas välja nii ruttu, kui ta väikesed jalad kandsid ja istus käsi-vankrisse.

III.

Ilm oli ilus ja Mannil aega palju. Nii seadis ta siis sammu ikka rohkem ja kolkad ja jõuti viimaks Kaarli kiriku juure. Seal aga tabas Manni, ja peasjalikult ta lapsevankrit, suur õnnetus. Vanker tegi äkilise nõksu ja jäi seisma, küll vedas Mann vankrit eest ja lükkas takka, ei aidanud midagi, vanker seisis, ja jäi seisma. Siis aimas Mann paha ja laskis kõhuli kesk-puiesteed, et vaadata vankri alla. Ja tõsi, vankri ratas oli alt ära tulnud. Eideke ei teadnud, mis peale hakata. Viimaks jõudis ta otsusele ja hakkas koðu poole jooksmas. Valfrid vaatas talle imestades järele. Kuid kui kaua sa ikka vaatad, pealegi, kui teine on juba silmapiirilt kadunud. Valfridilgi oli igav ja ta hakkas omale tegevust otsima.

Varsti peale seda jõudis ka Mann koju ja hüüdis juba eemalt hingel-dades:

„Kus on Emma?“

„Mis tast siis on?“ küsis Rosalinde-Fernanda.

„Emma-preili, kus te olete!“ hõikas Mann uuesti.

Emma, kena ja puhas tütarlaps astus trepile.

„No mis Peldöiti mammal on?“ küsis ta.

„Laps... vanker... kirik,“ kogeles naine.

„Mis on lapse ja vankriga?“

„Nad on seal, Kaarli kiriku juures, vankri ratas tuli ära“.

„Oh sa rumal inimene, mis sa neid sinna jätsid,“ ütles kisa peale välja tulnud majaperenaine.

„Emma, mine aita ära tuua,“ ütles ta oma tütrele.

„No lähme toome ta siis ära,“ ütles Emma selle peale.

Ja nad ruttasid kiriku poole. Kui nad päralt jõudsid, leidsid nad poisi kivikestega mängimast. Emma pani poisi vankrisse. Küll imestasis inimesed, kui see peen preilike vankrit eest vedas ja kaltsudes vanaeit takka lükkas. Suure vaevaga jõuti koju. Mann lubas Emma-preili heategu meeles pidada.
(Järgneb.)

Kirjandusõhtu arvustus.

Kirjandusõhtu 29. IX oli mõeldud II Poeglaste gümn. ja E. Lenderi gümn. kirjandusringide tegevushooaja avaõhtuna. Kavas oli kirjanduslikke ja muusikalisi ettekandeid, palju õpilaste omaloomingut.

Paremad algupärandid, mida pakkus II Poegl. gümn., olid Orvo Asti miniatuur „Peegel“ ja vilistlase Baumanni luuletused.

Miniatuur „Peegel“ on kompositsiooniliselt õnnestunud ja jätab terviku mulje. Meeleolu on osavasti edasi antud. Orvo Astis on tunda noort andekat kirjanikku, kelle teine algupärand „Kõrgrahudel“ samuti vääris tähelepanu. Kahjuks oli ettekannet raske jälgida ja teos kaotas seetõttu paljugi. Selline töö oleks nõudnud head, ilmekat ettekannet.

Baumanni tunneme juba varemalt nii „Realistis“ ilmunud kui ka kirjandusõhtuil ettekantud luuletuste läbi. Nende kahe luuletusega ta suuresti tõstis veel me lugupidamist tema kui luuletaja vastu.

Tundmatu autori „Skits ühest hilisjuulist“ andis kenakese meeolupildi, oli aga väljatöötuselt nõrk. Ilmar Laabani luuletused erinesid tunduvalt teistest ettekantud luuletustest. Eriti oma omapärase sõnade järjekorra ja hulga võõr- ja uussõnade tõttu. Neil põhjusil jäid luuletused võib-olla mõnedele arusaamatuks, näitasid aga autori suuri teadmisi.

Lenderi gümn. õpilastelt algupäraseid proosatöid ei olnud. Kaks luuletust Loolt ja Freimannilt olid õnnestunud ja Maret Kapi hea ettekande tõttu nauditavad. Nende ettekannete kohta, mis ei olnud algupärandid, peab vaid ütleva, et ehkki katkend Gailiti „Isade maast“ ei olnud valikult eriti hea, ta siiski Tiiu Viirese hea ettekande tõttu mõjule pääses.

Võrreldes mõlema kooli kirjanduslikke ettekandeid, peab ütleva, et II Poegl. gümn. suudab pakkuda enam algupärandeid ja häid algupärandeid. Kahjuks seisis Lenderi gümn. selles taga. Ettekandeline külg on aga Lenderi gümn. tunduvalt parem.

Muusikalistest ettekannetest oli parim Laabani esitatud Chopini „Nocturne“. Tütarlastest esinejad Helmi Koljo ja Valeria Radus täitsid oma ülesanded korrektselt. Viimane ettekanne: kvarteti esitatud soome rahvaviis „Toomed on järve rannalla“ ei jätnud küll nii hästi distsiplineeritud lauljate muljet nagu eelmise aasta esinemise põhjal loota võis, kuid publik suhtus sellessegi ettekandesse soojalt saades aru viperustest, mis tekkisid tooni kättemisemisel jne. Üldiselt tekitas see number lõbusa meeleolu.

Osavõtt õhtust oli elav ja jääbki vaid soovida, et kogu eelolev hooaeg kujuneb samu elavaks ja huvitavaks.

Teateid.

1. Kool pühitses oma 30 aasta juubelit 9. IX 37. piduliku aktusega. Sel puhul jagati lõpetajaile lõpumärgid (XXVI lend).

2. 9. septembril käesoleval aastal, see oli kooli kolmekümnendal aastapäeval, pärast piduslikku aktust, pandi alus meie Kirjandusringile.

Tolle ürituse teostamine oli juba hädatarvilikuks saanud, sest „Sütik“ vajab nii vaimset kui ka ainelist toetuspinda. Kirjandusringil on 110 liiget. Õpetajate hulgast võtab osa ringi tegevusest pr. E. Lukats (ringivanem), pr. E. Susi ja hr. O. Ojasson. Ametid on jaotatud järgmiselt: esinaine Tiiu Viires, abiesinaine Margarethe Ots, sekretärid Maimu Simmul ja Ilse Lehiste, laekurid Elvi Paju ja Hilja Viires ning ametita liikmed Maret Kapp, Asta Liik, Aino Tamm, Hilja Talpak.

Ringi tegevuskavas on referaate, loenguid, vaidlus- ja ettekannete-õhtuid.

3. Kirjandusõhtu koos II Poegl. güm. õpilastega peeti eelmise aasta eeskujul 29. IX 37. Ettekannetega esinesid õpilased mõlemast koolist.

4. 7. X. 37. oli pr. Susi loeng „Kõneoskusest“.

5. 26. X 37. refereeris V g. kl. õpilane Margarethe Ots teemal „Th. G. Masaryk“.

6. 4. XI 37. on Kirjandusringi vaidlusõhtu teemal „Kas tänapäeva noorus on vaimukultuurist eemaldunud.“

7. 19. XI 37. korraldatakse koos II güm. ga kooli ruumes vaidlusõhtu teemal „Saatus ja tahe“.

8. Käesoleval sügisel teostus lauluõpetaja hr. G. Ernesaksa lahkkel ettevõttel ja abil õpilaste ammune soov — Muusikaringi asutamine. Hr. G. Ernesaks kutsus kokku ajutise juhatuse, nn. asutajad liikmed, kes tegevd eeltdid, ning koostas tegevuskava. Tegevuskavas on omavaheliste ja sega-õhtute korraldamine, kooli lauliku väljaandmine, referaate jne. Ringil on 100 liiget. Ringi vanemaks on lauluõpetaja hr. Gustav Ernesaks. Muusikaringi esimene avapeakoosolek oli 21. X. 37., kus valiti 5-liikmeline juhatuse, koosseisus: esinaine Aino Tamjärv, abiesinaine Arville Uus. kirjatoimetaja Vaike Orav, abikirjatoimetaja Kivisild, laekur Hella Avarand.

Peale selle valiti 3-liikmeline revisjonikomisjon.

Kooliõded, näidake oma poolehoidu uue ürituse vastu rohke liikmeskonna ja heatahtliku suhtumise näol.

9. Muusikaringi omavaheline klaveriõhtu on 26. XI 37. kooli ruumes.

10. Koolipidu 30 aasta juubeli puhul peetakse 5. XII 37. Estonia kontsertsaalis.

11. Spordiringi uus juhatuse on järgmine: esinaine Lola Reichman, abiesinaine Aino Liidak, kirjatoimetaja Asta Liik, abikirjatoimetaja Eva Rütman, laekur Ilme Kree.

12. Nendele, kelle kaastööd on ilmutata jäänud: Teie tööd pole veel küpsed avaldamiseks. Uut jõudu edaspidiseiks katsetusiks!

Vastutav toimetaja pr. **E. Lukats**. Peatoimetaja **Maia Sinberg**. Tegevtoimetaja **Aino Tamjärv**. Keeleline korrektor **Elvi Paju**. Kirjatoimetaja **Asta Liik**. Toimetuse liikmed: **Tiiu Viires**, **Maret Kapp**, **Aino Liidak**, **Erika Erm**, **Margarethe Ots**, **Vilma Loo**.
